

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 480/2020-25

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 26. januára 2021 v senáte zloženom z predsedu senátu Rastislava Kaššáka (sudca spravodajca), sudkyne Jany Baricovej a sudcu a Miloša Maďara prerokoval prijatú ústavnú sťažnosť sťažovateľa ■■■■■, ■■■■■, ■■■■■, ■■■■■, zastúpeného advokátom JUDr. Marekom Belkom, LL.M., Fraňa Kráľa 1504, Čadca, vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Čadca v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 259/2013 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo ■■■■■ na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a jeho právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Čadca v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 259/2013 porušené boli.

2. Okresnému súdu Čadca prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 259/2013 konal bez zbytočných priet'ahov.

3. [REDAKOVANÉ] priznáva finančné zadost'učinenie v sume 2 000 € (slovom dvetisíc eur), ktoré mu je Okresný súd Čadca povinný zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Čadca je povinný nahradiť [REDAKOVANÉ] trovy konania v sume 375,24 € (slovom tristosedemdesiatpäť eur a dvadsaťštyri centov) na účet jeho právneho zástupcu advokáta JUDr. Mareka Belka, LL.M., Fraňa Kráľa 1504, Čadca, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

5. Vo zvyšnej časti ústavnej s'ťažnosti nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutého konania a s'ťažnostná argumentácia

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. I. ÚS 480/2020-8 z 20. októbra 2020 prijal podľa 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov na ďalšie konanie ústavnú s'ťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „s'ťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Čadca (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod. sp. zn. 6 C 259/2013 (ďalej len „napadnuté konanie“).

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ podal 30. decembra 2012 na okresnom súde žalobu o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti. Predmetom napadnutého konania je rozhodovanie o jeho žalobe.

3. V dôsledku nečinnosti okresného súdu podal sťažovateľ 24. júna 2020 sťažnosť na priet'ahy predsedovi okresného súdu, ktorý ju vyhodnotil ako dôvodnú.

4. Sťažovateľ tvrdí, že v jeho veci sa v čase podania ústavnej sťažnosti neuskutočnilo ešte ani jediné pojednávanie. Jeho vec nie je právne a ani fakticky zložitá, pričom on sám sa správal počas celého konania aktívne a súčinne. Naopak, okresný súd je počas celého konania takmer úplne nečinný.

5. Na základe uvedeného sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„1. Sťažnosti sa vyhovuje.

2. Okresný súd Čadca v konaní vedenom pod sp. zn. 6C/259/2013 porušil základné právo [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], bytom [REDAKOVANÉ], aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných priet'ahov, zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie veci v primeranej lehote zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

3. Okresnému súdu Čadca v konaní vedenom pod sp. zn. 6C/259/2013 prikazuje konať bez zbytočných priet'ahov.

4. [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], bytom [REDAKOVANÉ] priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume 8.000 € (slovom osemtisíc eur)...

5. [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], bytom [REDAKOVANÉ] priznáva náhradu trov právneho zastúpenia...“

II.

Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľa

6. Okresný súd sa na výzvu ústavného súdu vyjadril k priatej ústavnej sťažnosti v zastúpení predsedníčkou. Z vyjadrenia okresného súdu vyplýva, že prierahy v konaní boli zavinené samotným sťažovateľom. K vyjadreniu okresného súdu bolo pripojené aj vyjadrenie zákonnej sudkyne, ktorého súčasťou bol aj prehľad úkonov vykonaných v napadnutom konaní.

7. Zákonná sudkyňa vo svojom vyjadrení uznala vznik zbytočných prierahov v napadnutom konaní a v tejto súvislosti poukázala na množstvo jej pridelených (reštančných) súdnych spisov.

8. Pokiaľ ide o úkony vykonané v napadnutom konaní, zákonná sudkyňa popísala priebeh napadnutého konania, z ktorého v podstatnom vyplýva:

- 30. decembra 2013 podanie žaloby,
- 27. mája 2014 výzva sťažovateľovi na odstránenie väd podania následkom odmietnutia podania,
- 28. augusta 2014 odstránenie nedostatkov podania sťažovateľom,
- 24. októbra 2014 pokyn na doručenie žaloby žalovaným a výzva sťažovateľovi, aby doložil potvrdenie o tom, že konkrétne uvedení žalovaní sú na neznámom mieste,
- 28. januára 2015 odoslanie dokumentov podľa predchádzajúceho bodu,
- 1. apríla 2015 výzva sťažovateľovi na oznámenie univerzálnych dedičov po žalovanej v 64. rade,
- 22. júna 2015 uznesenie o ustanovení opatrovníka žalovanému v 65. rade,
- marec 2016 dopyty na mesto [REDAKOVANÉ] a správu katastra,
- 7. novembra 2016 bol spis zreferovaný vtedy zákonnou sudkyňou a určený termín pojednávania na 9. február 2017,
- 17. januára 2017 uznesenie o pokračovaní v konaní s právnymi nástupcami po zomrelých žalovaných,

- 9. februára 2017 pojednávanie zrušené z dôvodu práceneschopnosti zákonnej sudkyne,
- marec 2017 dopyt na kataster, pripojenie dedičských rozhodnutí, identifikácia žalovanej v 92. rade,
- 5. júna 2018 dopyt na príbuznú žalovanej v 92. rade,
- júl 2019 výzva sťažovateľovi na doloženie aktuálnych listov vlastníctva a na doručenie všetkých tvrdení a procesných návrhov,
- 25. novembra 2019 úradný záznam o porovnaní okruhu účastníkov konania s listami vlastníctva,
- 14. júla 2020 pokyn na vypracovanie uznesenia o pokračovaní v konaní s právnymi nástupcami a určenie termínu pojednávania na 7. október 2020,
- 7. októbra 2020 pojednávanie.

9. Ústavný súd konštatuje, že uvedený prehľad úkonov vykonaných v napadnutom konaní korešponduje s obsahom ústavnému súdu predloženého súdneho spisu.

10. Sťažovateľ vo svojej replike k vyjadreniu okresného súdu uviedol, že ho berie na vedomie a zdôrazňuje, že základnou povinnosťou súdu je zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty.

11. Podľa § 58 ods. 1 písm. f) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústne pojednávanie sa uskutočňuje v konaní o ústavnej sťažnosti.

12. Podľa § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže vo veciach podľa odseku 1 písm. d) až h) a k) upustiť od ústneho pojednávania, ak je na základe podaní účastníkov a spisov predložených ústavnému súdu zrejmé, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie vecí.

13. Ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, keďže na základe podaní účastníkov a súdneho spisu

predložených ústavnému súdu je zrejmé, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie vecí.

III.

Právomoc ústavného súdu, ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu a vyhodnotenie postupu okresného súdu v napadnutom konaní

14. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

15. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní.

16. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov...

17. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch...

18. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010).

19. Pri rozhodovaní o ústavných sťažnostiach, v ktorých sa namieta porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru), ústavný súd vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v zmysle ktorej je účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím (m. m. IV. ÚS 221/04).

20. Súdne konanie je potrebné viesť rýchlo, účelne a bez prietahov. Základnou povinnosťou súdu je zabezpečiť taký procesný postup v každom súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie (I. ÚS 96/2019).

21. Povinnosť súdu a sudcu konať bez prietahov podľa právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016 je *expressis verbis* zakotvená ako základný princíp civilného sporového konania v čl. 17 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov, podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb.

22. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje v rámci okolností konkrétneho prípadu tri základné kritériá, ktorými sú (1) právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, (2) správanie účastníka súdneho konania a (3) postup samotného súdu. V rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (II. ÚS 32/02, IV. ÚS 187/07).

23. Vo vzťahu k prvému kritériu ústavný súd konštatuje, že rozhodovanie o žalobe o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti nemožno považovať za právne zložité. Napadnutému konaniu však podľa názoru ústavného súdu možno pripísať určitú faktickú zložitosť v dôsledku veľkého počtu žalovaných, ktorý bolo potrebné ustáliť.

24. Pokiaľ ide o kritérium správanie sťažovateľa, ústavný súd konštatuje, že sťažovateľ sa v úvodnej fáze konania pričínil o predĺženie napadnutého konania, keď musel byť okresným súdom vyzvaný na odstránenie väd svojej žaloby.

25. V súvislosti s hodnotením samotného postupu okresného súdu ako tretieho kritéria ústavný súd konštatuje, že jeho postup v napadnutom konaní bol poznačený opakovanou nečinnosťou a celkovou veľmi sporadickou činnosťou, o čom svedčí aj skutočnosť, že prvé pojednávanie vo veci sa uskutočnilo až v októbri 2020, teda po takmer 7 rokoch od podania žaloby. Na plynulosti postupu okresného súdu v napadnutom konaní sa taktiež podpísali opakované zmeny zákonného sudcu, keď súčasná zákonná sudkyňa je už celkovo štvrtý zákonný sudca v sťažovateľovej veci.

26. Postup okresného súdu v napadnutom konaní tak možno podľa ústavného súdu už na prvý pohľad považovať za taký, ktorý nespĺňa požiadavky vyplývajúce z čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru.

27. Ústavný súd v tejto súvislosti zdôrazňuje, že dlhé obdobia nečinnosti bez akékoľvek vysvetlenia nemožno z pohľadu štandardov čl. 48 ods. 2 a čl. 6 ods. 1 dohovoru akceptovať (rozsudok vo veci Beaumartin proti Francúzsku z 24. 11. 1994, sťažnosť č. 15287/89, bod 33).

28. Ústavný súd poukazuje na to, že úlohou zmluvných štátov dohovoru je nastaviť si svoj právny systém takým spôsobom, aby boli súdy schopné zaručiť každému právo na rozhodnutie v primeranej lehote (rozsudok Veľkej komory vo veci Sürmeli proti Nemecku z 8. 6. 2006, sťažnosť č. 75529/01, bod 129). Chronické, resp. dlhotrvajúce

preťaženie súdov nemôže ospravedlniť neprímeranú dĺžku konania (rozsudok vo veci Probstmeier proti Nemecku z 1. 7. 1997, sťažnosť č. 20950/92, bod 64).

29. Ústavný súd dospel na základe uvedeného k záveru, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a jeho práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

IV.

Prikázanie vo veci konať a priznanie primeraného finančného zadosťučinenia

30. Podľa § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže prikázať, aby ten, kto porušil základné práva a slobody sťažovateľa svojou nečinnosťou, vo veci konal.

31. Ústavný súd v nadväznosti na svoje zistenia prikázal okresnému súdu konať vo veci bez zbytočných prietáhov (bod 2 výroku tohto nálezu).

32. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

33. Podľa § 123 ods. 2 zákona o ústavnom súde, ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, v ústavnej sťažnosti uvedie rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

34. Sťažovateľ sa v ústavnej sťažnosti domáha priznania finančného zadosťučinenia v sume 8 000 €, čo odôvodňuje tým, že v napadnutom konaní sa rozhoduje o jeho majetkovom práve a prietahmi zo strany okresného súdu mu vzniká škoda, ako aj celkovou dĺžkou napadnutého konania.

35. Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

36. Ústavný súd konštatuje, že jeho úlohou v rámci tohto konania nie je odškodnenie sťažovateľa za prípadnú jemu vzniknutú (majetkovú) škodu spôsobenú postupom okresného súdu v napadnutom konaní. Ústavný súd však zároveň uznáva, že napadnuté konanie ako také je poznačené zbytočnými priet'ahmi a že samotné vyslovenie porušenia práv sťažovateľa by v okolnostiach tejto veci nepredstavovalo dostatočné zadosťučinenie.

37. Ústavný súd dospel vzhľadom na uvedené k záveru, že primerané finančné zadosťučinenie v tejto veci predstavuje 2 000 € (bod 3 výroku tohto nálezu). Vo zvyšnej časti návrhu na priznanie finančného zadosťučinenia ústavný súd nevyhovel (bod 5 výroku tohto nálezu).

V.

Trovy konania

38. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania.

39. Sťažovateľ si v konaní uplatnil nárok na náhradu trov konania pred ústavným súdom.

40. Ústavný súd, vychádzajúc z príslušných ustanovení vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), ako i zo skutočnosti, že replika sťažovateľa neobsahovala nové skutočnosti dôležité pre rozhodnutie o ústavnej sťažnosti, priznal sťažovateľovi náhradu trov konania za dva

úkony právnej služby vykonané v roku 2020 v hodnote 177 € a dvakrát režijný paušál v hodnote 10,62 €, teda náhradu trov konania celkovo v sume 375,24 €.

41. Priznanú náhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa advokáta JUDr. Mareka Belka, LL.M., Fraňa Kráľa 1504, Čadca, v lehote uvedenej v bode 4 výroku tohto nálezu (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP).

42. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť a vykonateľnosť dňom jeho doručenia poslednému z účastníkom konania pred ústavným súdom (§ 70 ods. 1 zákona o ústavnom súde).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. januára 2021

Rastislav Kaššák
predseda senátu